

Agendavragen (vragen ter voorbereiding van een vergadering) art. 34

Indiener: Andra Eisink-Weg, GroenLinks

Datum indiening vraag: 01-02-2023

Datum verzending antwoord: 13-02-2023

Beeldvormende vergadering van: 14-02-2023

Raadsvergadering van: Klik of tik om een datum in te voeren.

Onderwerp: Akkoord van Groenlo 3.0

Op de agenda staat de bespreking van het Akkoord van Groenlo 3.0. Wij hebben hier een aantal vragen over.

In het akkoord wordt vastgelegd dat de doelstelling voor Achterhoek energieneutraal verschoven is van 2030 naar 2050, omdat de opgave hoger is dan ingeschat in 2016.

Landelijk ligt er de in de klimaatwet vastgelegde doelstelling om in 2050 95% minder broeikasgassen (waaronder CO₂) uit te stoten ten opzichte van het peiljaar 1990, en een volledig emissievrije elektriciteitsproductie te hebben. In 2030 moet de emissie van broeikasgassen ten minste gereduceerd zijn tot een niveau van 55% ten opzichte van de uitstoot van 1990, men streeft zelfs naar 60%.

Om deze doelstellingen te bereiken, is een klimaatplan opgesteld.

In 2019 heeft de Hoge Raad de eis van Urgenda ingewilligd: in 2020 moet er een reductie van 25% ten opzichte van 1990 behaald zijn. Dat is in 2021 gelukt, met daarbij de kanttekening dat dit een corona-jaar was en de economische activiteiten relatief rustig waren.

Het kabinet geeft in de klimaatnota van november 2022 aan dat we nog niet op schema liggen voor 2030, laat staan voor 2050.

Verder is afgelopen week bekend geworden dat de 1,5 graad opwarming waarschijnlijk al volgend jaar wordt bereikt, terwijl dit verwacht werd rond 2030.

Om de klimaatdoelen te halen, moeten gemeenten hun steentje bijdragen. Dit o.a. door in de RES-regio waar zij toe behoren te zorgen voor voldoende opwek van elektriciteit door hernieuwbare energie. Daarnaast moet er fors ingezet worden op besparen, o.a. door beter isoleren.

Vraag:

Is het college het eens met de stelling dat wij medeverantwoordelijk zijn voor het behalen van de landelijke klimaatdoelstellingen? En dat we achterlopen op schema, en alle tanden bijgezet moeten worden om deze doelstellingen te halen?

Antwoord:

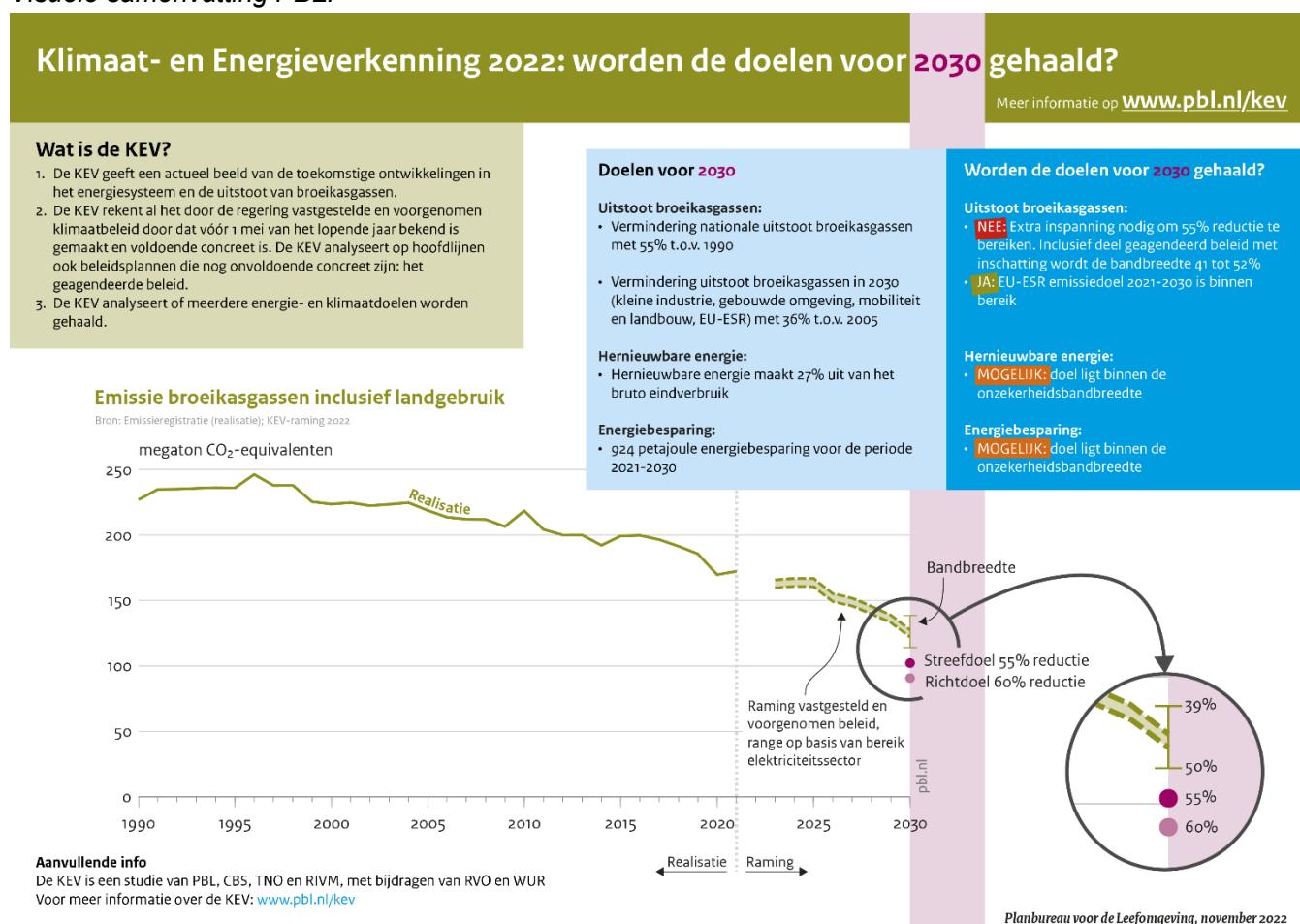
Agendavragen (vragen ter voorbereiding van een vergadering) art. 34

Ja, wij zijn het eens met de stelling in uw eerste vraag. Wij hebben de verantwoordelijkheid onze bijdrage te leveren aan de landelijke klimaatdoelstellingen. De afspraken die we daarvoor hebben gemaakt moeten wij nakomen. Dit zijn onder andere de Regionale Energiestrategie Achterhoek en onze Energie uitvoeringsprogramma en Transitievisie Warmte.

Conclusies over de landelijke voortgang en welke stappen nog nodig zijn, zijn te vinden in de Klimaat- en Energieverkenning (KEV) van afgelopen november 2022. De jaarlijkse KEV wordt voorgeschreven door de Klimaatwet en geldt als één van de verantwoordingsinstrumenten van het Nederlandse klimaat- en energiebeleid. De KEV wordt opgesteld door PBL (Planbureau voor de Leefomgeving). Het PBL stelt dat de landelijke klimaatdoelstellingen voor 2030 mogelijk binnen bereik zijn. Maar dat daarvoor wel het trends in realisatie daadwerkelijk worden doorgezet, en extra inspanningen voor CO₂-uitstootreductie nodig zijn.

<https://www.pbl.nl/publicaties/klimaat-en-energieverkenning-2022>

Visuele samenvatting PBL:

Agendavragen (vragen ter voorbereiding van een vergadering) art. 34

Het PBL heeft ook een monitor op de RES uitgebracht (PBL, 8 december 2022). Daaruit blijkt dat het landelijke doel van 35 TWh duurzame elektriciteitsproductie met zonne- en windenergie nog steeds wel haalbaar blijft. Maar dat het hiervoor wel nodig is dat geplande projecten, plannen en ambities daadwerkelijk tot realisatie komen.

U kunt de PBL RES monitor hier vinden: <https://www.pbl.nl/publicaties/monitor-res-2022>

Wij vinden het van belang om onze bijdrage te leveren door te focussen op de maatregelen waar wij zelf op kunnen sturen. Daarnaast is het van belang ook onze samenwerkingspartners (gemeenten, woningcorporaties, bedrijven, inwoners) te wijzen op onze gezamenlijke opgave en welke rol een ieder kan pakken.

U stelt dat het akkoord van Groenlo in lijn is met het klimaatakkoord. Ervan uit gaande dat u met klimaatakkoord de klimaatwet bedoelt, willen wij een toelichting op een aantal keuzes die gemaakt zijn in het akkoord.

Vraag:

U spreekt in het akkoord over energieneutraal. Dit is echter niet hetzelfde als vermindering van de emissies van broeikasgassen. U richt zich in het akkoord slechts op de energie, verbruikt in de bebouwde omgeving. U noemt hierbij geen streefgetal meer voor 2030, en heeft u het slechts over energieneutraal bebouwde omgeving in 2050. Hoe vindt u dit passen in de lijn van de klimaatwet?

Antwoord:

Het oude akkoord van Groenlo richtte zich op een energieneutrale Achterhoek in 2030 beperkt tot de energie die wordt verbruikt in de gebouwde omgeving (woningen en bedrijven). Het klimaatakkoord (en het daaropvolgend beleid zoals de klimaatwet) heeft een veel bredere scope. Met het nieuwe akkoord van Groenlo willen wij ook monitoren met diezelfde brede scope (ook wel sectoren en/of klimaattafels genoemd). En daarbij willen we ook de voortgang in de gaten houden ten opzichte van de landelijke termijnen van 2030 en 2050. Wij conformeren ons dus vanaf nu aan de landelijke wijze van monitoring en definities.

De exacte afbakening van sectoren en de uitvoering van het nieuwe Akkoord van Groenlo volgt uit de verdieping die wij nu aan het doen zijn voor de regionale uitvoeringagenda. Het kan bijvoorbeeld een keuze zijn om bij onze uitvoering mobiliteit niet mee te nemen, omdat wij als gemeenten daar geen sturingsmogelijkheden voor hebben. Overigens, los van wat wij regionaal afspreken binnen de kaders van het akkoord van Groenlo staat het ons vrij om als Berkelland eigen ambitieuzere doelstellingen vast te stellen.

Agendavragen (vragen ter voorbereiding van een vergadering) art. 34

Vraag:

De bijdrage van gemeenten gaat natuurlijk vooral over de elektriciteitsopwekking, maar u kunt ook met uw beleid sturen op vermindering van de uitstoot van broeikasgassen door inwoners, organisaties en bedrijven. Besparen is tot op heden in de afgelopen 13 jaar nauwelijks gelukt, terwijl een groot deel van de doelstelling hier wel van afhangt. Wat gaat u anders doen dan de afgelopen 13 jaar, zodat dit wel gerealiseerd wordt?

Antwoord:

Onze huidige instrumenten hebben vooral de focus op energiebesparing bij de individuele woning of bedrijfspand. De afgelopen jaren hebben we door dit beleid al veel bedrijven en inwoners kunnen helpen. Wij lichten dit ook verder toe in een raadsbrief die wij op korte termijn naar u sturen over onze maatregelen voor duurzaamheid en de inzet van het Gelderse Winterfonds.

De komende jaren zullen we de focus verschuiven naar de 20% aardgasreductie die de raad in de Transitievisie Warmte heeft vastgesteld. We gaan onze inwoners, organisaties en bedrijven ondersteunen bij de stappen richting een aardgasvrije bebouwde omgeving.

Vraag:

Hoe gaat u inwoners, bedrijven en organisaties meekrijgen in het onderschrijven van het akkoord van Groenlo?

Antwoord:

Nadat de gemeenteraden in de regio hebben ingestemd met het akkoord zal hierover verder gecommuniceerd worden en zullen de gezamenlijke gemeenten andere partijen zoals organisaties, ondernemingen en onderwijsinstellingen in de Achterhoek vragen het akkoord te ondersteunen. Deze zomer bestaat het Akkoord van Groenlo 10 jaar, dit is een goede aanleiding om hier aandacht aan te geven.

Vraag:

Hoe gaat u sturen op gedragsverandering, dat, blijkt uit onderzoek, toch wel essentieel is om tot CO2-reductie te komen?

Antwoord:

Onze uitvoeringsorganisaties zoals het Energieloket, Achterhoek Onderneemt Duurzaam en Omgevingsdienst zijn zich bewust van het belang van gedragsverandering. Met elk advies en campagne-actie leren we onze doelgroepen beter kennen. Daarnaast is het van belang dat wij zelf als gemeente in onze eigen communicatie blijven inzetten op bewustwording en de urgentie.

Vraag:

U spreekt in het akkoord over de kracht van de regionale samenwerking. Echter wordt er o.a. bij het vormgeven van de omgevingsvisie weer gekozen voor eigen opwek van eigen gebruik. Hoe ziet de kracht van de samenwerking er dan precies uit?

Agendavragen (vragen ter voorbereiding van een vergadering) art. 34

Antwoord:

De uitdagingen zijn groot en veelvoudig. Als individuele gemeente kunnen we niet alles alleen aan. De kracht van de regio Achterhoek zit in de samenwerking, ook bij de energietransitie. Met de herbevestiging van het akkoord van Groenlo laten we als gemeenten zien dat we een gezamenlijke verantwoordelijkheid aanvaarden.

Een goed voorbeeld hiervan is hoe wij ons Achterhoeks Energieloket gezamenlijk aansturen. We hebben één basis informatiecentrum voor de Achterhoek, en tegelijkertijd hebben we als gemeente de ruimte om voor campagnes op wijk- of kernniveau eigen afspraken te maken. En via de regionale uitvoeringsagenda leren we ook van elkaar wat werkt. Zo hebben wij de pilot met energiescans in Ruurlo via de regionale uitvoeringsagenda opgeschaald tot het project Achterhoek Onderneemt Duurzaam. En nemen wij bij energiearmoede onderdelen over van andere gemeenten als Doetinchem en Oude IJsselstreek.

Het geval dat u aanhaalt (tussentijdse presentatie eerste concept-omgevingsvisie in de raads werkgroep) berust op een misverstand. De door de raad vastgestelde Regionale Energiestrategie Achterhoek is integraal onderdeel van de omgevingsvisie. En ook in de RES Achterhoek staan afspraken over samenwerking en de gezamenlijke Achterhoekse opgave van 1,35 TWh duurzame elektriciteit opwek.

Vraag:

Er wordt aangegeven dat er menskracht te weinig is. Gezien de impact van temperatuurstijging, met gevolgen op allerlei terreinen, achten wij de opperste prioriteit hiervoor in de organisatie noodzakelijk. Er zouden dus andere keuzes gemaakt moeten worden, o.a. met betrekking tot personele inzet. Bent u het hier mee eens? Graag argumentatie en hoe u dit wil bereiken.

Antwoord:

Binnen de door de raad gestelde kaders voeren wij de begroting uit. Wij zijn bezig onze teams op peil te brengen om de opgave zoals verwoord in de begroting aan te kunnen. Onze opgave voor duurzaamheid en energie is groot en dat zien wij terug in de vraag naar menskracht. Niet alleen bij de gemeente, maar ook bij onze uitvoeringpartners. Dit blijft in deze arbeidsmarkt wel een uitdaging.

Vraag:

U heeft het in het akkoord en de bijlagen nog steeds over economische, en ik lees dan financiële groei. U zet in op innovatie en uitbreiding. Dit heeft consequenties voor de benodigde elektriciteit, en als de uitbreiding niet CO₂-neutraal is ook op de veroorzaakte uitstoot, en maakt het dus lastiger de doelstelling te bereiken. Worden er mogelijkheden bekeken hoe we meer waarde toe kunnen voegen aan onze Berkellandse en Achterhoekse economie, en zo dus voldoende aantrekkelijk blijven? Dus geen groei in kwantiteit, maar in kwaliteit, groei = verandering richting een regeneratieve economie, die bijdraagt aan de oplossing van het klimaat (en andere) problemen?

Antwoord:

Wij werken binnen de door de raad vastgesteld duurzaamheids- en economisch kaders. Zoals u het hier verwoordt lezen wij het niet terug in het akkoord van Groenlo. Het akkoord van Groenlo richt zich op de

Agendavragen (vragen ter voorbereiding van een vergadering) art. 34

verduurzaming in de Achterhoek om klimaatverandering een hoofd te bieden. Uiteraard juichen wij het toe als nieuwe duurzame ondernemingen zich hier willen vestigen en willen werken aan de nieuwe economie.

Binnen het huidige economische systeem, dat financieel is ingestoken, wordt veel gesproken over “verdienmodel”, “investeren”, “terug-verdientijd”. In dit model is geen ruimte om natuurherstel, verbetering van de publieke gezondheid door schonere lucht, schoner water, minder pesticiden en bestrijdingsmiddelen, minder fijnstof, betere biodiversiteit etc. Te waarderen in euro's. De schade van klimaatverandering betalen we echter al wel, niet alleen met onze steeds kwetsbaar wordende gezondheid en achteruitgang van onze leefomgeving, maar ook in euro's.

Vraag:

Kunt u een inschatting geven wat het de gemeente Berkelland de afgelopen 5 jaar gekost heeft aan het herstellen van schade door klimaatverandering en schade aangebracht door vervuilende economische activiteiten? Dit is, verwacht ik een complexe vraag, die waarschijnlijk niet sluitend beantwoord kan worden, maar ik zou een schatting waarderen, waarbij ik graag zie welke aspecten u dan meerekent (denk aan bomensterfte door droogte, extra bewateren, verwijderen gif uit o.a. water, vervuilde grond, waterzuivering, schade natuur dat hersteld moest worden, maatregelen tegen hitte etc.).

Is er een prognose te maken van de (toename van) deze kosten voor de komende 5 tot 10 jaar?

Antwoord:

Nee, dit kunnen wij niet. Dit zijn zaken die wij niet op zo een manier monitoren wat antwoord kan geven op uw vragen.

In 2009 zijn er al een aantal aspecten genoemd, waar men zich op zou richten om de doelstellingen te bereiken.

Vraag:

Kunt u aangeven hoe u het behalen van de doelstelling monitort? Gebeurt dit in de EUP en de P&C-cyclus? Is dit wel een complete monitoring en welke instrumenten worden dan evt. nog meer gebruikt?

Antwoord:

Het voornemen is om ook bij de methoden voor monitoring aan te sluiten bij de landelijke doelen en werkwijzen. Het Rijk stelt hiervoor ook instrumenten beschikbaar, welke veelomvattend zijn. Voorbeelden hiervan zijn:

- <https://klimaatmonitor.databank.nl/>
- <https://wijkpaspoort.vng.nl>

Het Dialoogplatform heeft haar analyse op de Berkellandse feiten en cijfers aan de raad gepresenteerd op 7 februari. Ook zij hebben van de landelijke bronnen gebruikgemaakt.

Agendavragen (vragen ter voorbereiding van een vergadering) art. 34

De stap om onze voortgang op doelstellingen zichtbaarder te maken kunnen wij samen met u zetten. Bijvoorbeeld met de klankbordgroep en/of in informerende avonden. En ook de DET heeft aangegeven hierin een rol te willen spelen. Het is van belang dat we spreken over dezelfde definities en doelstellingen. Het uitwerken van het Energie Uitvoeringprogramma zien wij als goed proces om ook de monitoring met u samen te ontwikkelen.

Vraag:

Kunt u aangeven hoe het staat met:

- Duurzame straatverlichting;
- Milieuvriendelijk wagenpark;
- Verduurzaming gemeentelijk vastgoed;
- Verduurzaming bedrijven?

Antwoord:

Over de verduurzaming van onze eigen bedrijfsvoering komen wij op korte termijn bij u terug. Door ziekte is het ons niet gelukt deze binnen de gestelde termijn te beantwoorden.

Inzage in de verduurzaming bij het bedrijfsleven geven wij in de eerder genoemde aanstaande raadsbrief.

Vraag:

Hoe staat het met de levering van lokale duurzame energie door AGEM? Is hiervoor in Berkelland een mogelijkheid?

Antwoord:

Alle inwoners en organisaties hebben de mogelijkheid om Agem te kiezen als energieleverancier. Onder het label Streekenergie is Agem aangesloten als wederverkoper bij Energie VanOns, een groene en coöperatieve leverancier. Het is de bedoeling dat Agem op termijn ook energie van Achterhoekse en eigen duurzame energieproductie gaat leveren.

Vraag:

In hoeverre wordt Stichting duurzaam verbouwen Achterhoek ingezet om bedrijven en eigenaren te helpen verduurzamen?

Antwoord:

Stichting duurzaam verbouwen Achterhoek is de voorloper van ons Achterhoekse Energieloket. De stichting heeft haar activiteiten en expertise overgedragen aan Agem. Sindsdien voert Agem ons Energieloket uit.

Vraag:

Welke duurzame projecten lopen er samen met bedrijven?

Agendavragen (vragen ter voorbereiding van een vergadering) art. 34

Antwoord:

Om bedrijven te informeren en te stimuleren over verduurzaming faciliteren wij onder andere de volgende activiteiten:

- *EML- en Label C-controles bij bedrijven door de Omgevingsdienst Achterhoek (ODA).*
- *Energiescans voor MKB met Achterhoek Onderneemt Duurzaam (AOD). En vanwege de hoge energieprijzen is AOD overgeschakeld naar een crisisaanpak, en hebben we de Deuren-Dicht Actie gehad in de centra.*
- *In de loop van 2023 zullen we de opvolger van AOD starten, onder de noemer van het Achterhoekse Energie Expertisecentrum. We zijn hiervoor in afwachting van subsidie van provincie Gelderland.*
- *We starten nu met Agem fase 4 van Zonnige bedrijvendaken Achterhoek voor grote zonnedaken.*
- *Ook voor bedrijven en organisaties hebben wij een duurzaamheidslening. Deze maken we laagdrempeliger door middelen van het Winterfonds te gebruiken om de afsluitkosten te compenseren.*
- *Eind vorig jaar heeft Bedrijvenpark Borculo haar visieplan voor een toekomstbestendig bedrijventerrein vastgesteld. Wij zitten in het projectteam om dit visieplan te ondersteunen. De lessen uit dit traject willen wij gebruiken om ook op andere bedrijventerreinen te verduurzamen.*

In het raadsvoorstel wordt verwezen naar bijlage 6, het uitvoeringsprogramma per gemeente. Dit is echter niet bijgevoegd en zou nog niet af zijn.

Vraag:

kunt u aangeven wanneer dit uitvoeringsprogramma gereed is en wat de grote lijnen van dit programma zullen zijn?

Antwoord:

Daar waar in het raadsvoorstel wordt verwezen naar bijlage 6, hebben wij de bijlage 'historie en variantentabel' bedoeld. Deze fout is inmiddels hersteld.

Wij gaan in de raadsbrief 'maatregelen duurzaamheid en inzet Winterfonds' hier in detail op in. Deze raadsbrief komt bij uw raad ongeveer gelijktijdig met de beantwoording van uw vragen. Wij vertrouwen er op dat u het antwoord op deze vraag terugziet in de raadsbrief.

Veel van de huidige technieken zijn nog fossiel. Denk aan het gemeentelijk wagenpark, materieel nodig voor onderhoud, bouw, schoonmaak etc. Hier kan met een goed plan veel reductie van broeikasgassen gereduceerd worden. Aanschaf van deze apparatuur geldt als een investering die boekhoudkundig vaak over een langere termijn wordt afgeschreven. 2030 is echter al snel en ook 2050 is niet meer zo ver, zeker niet voor wat betreft afschrijvingstermijnen. Uit een onderzoek van TNO blijkt dat veel fossiele techniek al per 2030 van de markt moet. De NVDE pleit dan ook voor een omgekeerde routekaart (wanneer moeten we stoppen met het gebruiken van welke apparatuur).

Agendavragen (vragen ter voorbereiding van een vergadering) art. 34

Vraag:

Graag zien wij in het uitvoeringsprogramma een omgekeerde routekaart opgenomen, zodat we weten wanneer we met welke fossiele techniek moeten stoppen. Bent u hiertoe bereid?

Welke apparatuur is recent (tijdsspanne 2020-2023) nog fossiel aangeschaft? Om welke boekhoudkundige waarde gaat het hier en wat is de afschrijvingstermijn?

Welke apparatuur staat er in 2023-2025 op de agenda om vervangen te worden en wordt er dan gekeken naar niet fossiele alternatieven?

Antwoord:

Over de verduurzaming van onze eigen bedrijfsvoering komen wij op korte termijn bij u terug. Het is ons niet gelukt deze binnen de gestelde termijn te beantwoorden.